

Gerbič vzdržuje ravnotežje med poezijo in glasbo; skoraj bi dejal, da protežira bolj glasbeno stran, ko bi bili njegovi teksti količkaj zabarvani.

Pirnat je v svojem zboru izključno glasbenik: tekst postavlja skoro povsem na stran, vsaj v detajlu. V celoti teži, da povzdigne z glasbo smisel večjih oddelkov pesmi.

Na najbolj umetniško stališče se je postavil, kakor vidimo, Foerster. Njegove pesmi je treba tem više ceniti, ker zadoščajo tudi po svoji absolutni glasbeni strani strožjim zahtevam. V zvezku njegovih pesmi ni najti navadnega ali manj blagega mesta; tudi ondi, kjer piše povsem v narodnem tonu, kakor v drobni pesmici: »Poletuje golobica«, ga ne zapušča ni v harmoniji, ni v melodiji ali v spremljevanju noblesa pravega, samosvestnega umetnika.

Gerbičevi dueti pozdravijo diletantje in širje občinstvo izvestno prav toplo, ker Gerbiču ni toliko za pesnikove besede, ampak bolj za gladki tok melodije in cele oblike. Jako prijetni so za uho; v njih se glasi vse umirjeno, niso pa posebno globoki. Pri njih me moti, da je tekst v očitnem razporu z obliko: verzi uglasbenih pesmi so absolutno nerabni za dvospjev.

Pirnat se je preveč oziral na muzikalno stran, in to ga je zapeljalo na kriva pota. Ne glede na to, da ponavlja brez vzroka čestokrat vsako še tako brezpomembno besedico, je hotel skladatelj nakopičiti zvočne efekte, kombinujoč razne glasove. To se mu je posrečilo; ni pa ugodno združil teh efektov. Ni smeti iskati efektov, da jih potem združimo; oni morajo marveč iztekati iz celote, ker dobimo sicer, kakor pri Pirnatovi skladbi, pač lepo slikovito mozaiko, toda brez načrta, brez oblike. Plastika te skladbe je porušena posebno vsled vedno se ponavljajočih polnih sklepov — napaka, katero nahajamo pri osemdesetih odstotkih slovenskih zborov. Da je bil Pirnat na to stran skladbe tako malo pozoren, je tem bolj obžalovati, ker so vendar posamezni deli, kakor sem že zgoraj opomnil, sami na sebi v barvi in v razpoložbi jako lepi ter imajo razkošno, lahkotno, zares pomladansko ritmiko. Mislim, da je grajane napake precej kriv neplastiški tekst. V harmonskem oziru je ta zbor takisto kakor prejšnji zbori istega skladatelja visoko nad površjem dosedanje navadne produkcije zborov. To je ugodno znamenje za razvoj slovenske glasbe, da zapuščajo tudi diletantje duhovite harmonske kombinacije c-dur g-dur, g dur c-dur, kakršne podajajo svojim čestilcem mojstri Hladnik i. t. d.

K. Hoffmeister.

Schubertova kompetencija za Ljubljano. Stoletnica Schubertovega rojstva se je nedavno slovesno obhajala, zlasti v rojstnem mestu Schubertovem, na Dunaju. — Zanimivo je, da se je Schubert, v gmotnih neprilikah živeč, potezal tudi za službo v Ljubljani, toda brez uspeha.

Niggli pripoveduje v biografiji Schubertovi: »Pomladi l. 1816. je bila razpisana na ravnokar ustanovljeni glasbeni šoli nemškega normalnega učilišča v Ljubljani služba učitelja, s katero je bila spojena za tedanji čas dostojna (anständig) plača 450 gld. in remuneracija 80 gld. Med mnogostevilnimi prosilci nahajamo tudi Franca Schuberta, čigar vloga je bila z izpričevalom Salierijevim podkrepljena in od dunajskega mestnega glavarstva toplo priporočena. Navzlic temu službe ni dobil.« — Tudi drugi životopisi Schubertovi omenjajo to. —

Sedaj ob jubileju pa je priobčil v berolinski smotri »Deutsche Rundschau« v 5. zvezku M. Friedländer doneske k Schubertovi biografiji in med drugim objavil tudi dotično prošnjo Schubertovo, ki doslej še ni bila natisnjena, katere izvirnik hrani g. Aleksander Meyer = Cohn v Berlinu.

Friedländer piše: »Na glasbeni šoli v Ljubljani na Kranjskem je bila razpisana učiteljska služba s plačo 450 gld. dunajske veljave in remuneracijo 50 gld.¹⁾ Navzlic neugodnim pogojem — kajti eden forint dunajske veljave je veljal manj nego polovica forinta konvencijskega denarja — je vendar Schuberta mikala stalna služba.« —

Schubertova prošnja slove v izvirniku:

Hochlöbliche k. k. Stadthauptmannschaft!

Unterzeichneter bittet unterthänigst, ihm die erledigte Musikdirectorsstelle zu Laibach in Gnaden zu verleihen.

Er unterstützt seine Bitte mit folgenden Beweggründen:

1) Ist er ein Zögling des k. k. Convicts, gewesener k. k. Hof-sängerknabe und in der Composition Schüler des Herrn von Salieri, ersten k. k. Hofcapellmeisters, auf dessen wohlmeinendes Anrathen er diese Stelle zu erhalten wünscht.

2) Hat er sich in jedem Fache der Composition solche Kenntnisse und Fertigkeit in der Ausübung auf der Orgel, Violine und im Singen erworben, dass er laut beiliegenden Zeugnisses unter allen um diese Stelle nachsuchenden Bittwerbern als der Fähigste erklärt wird.

3) Gelobet er die bestmögliche Verwendung seiner Fähigkeiten, um einer gnädigen Bittgewähr zu entsprechen.

Franz Schubert m. p.,

zur Zeit Schulgehilfe der Schule seines Vaters —
zu Wien am Himmelfortgrunde Nr. 10.

Salieri, na čigar priporočilo se Schubert sklicuje, pripisal je lakonske vrstice:

Io qui Sottoscritto affermo, quanto nella supplica di Francesco Schubert in riguardo al posto musicale di Lubiana sta esposto.

Vienna 9. Aprile 1816.

Antonio Salieri m. p.,

primo maestro di capella nella Corte Imp. reale.

Friedländer trdi, da je Salieri skrivaj protežiral Schubertovega tekmeča, J. Schaufnerla, ki je tudi res službo dobil.

Schuberta je sicer gotovo nemilo zadelo, da te službe ni dobil, a njegovemu glasbenemu delovanju je bilo v prid.

Toda ne smemo očitati Ljubljančanom, da niso dovolj cenili tedaj še neznanega mojstra; saj je imel slične nezgode celo na Dunaju, in to ko je bil že kot skladatelj na najboljšem glasu. Po smrti Salierijevi l. 1825. je postal dvorni kapelnik Eybler, in le-tega mesto z letnimi 1000 gld. in stanarino 200 gld. je bilo razpisano. Potezal se je med mnogimi drugimi tudi Schubert za-njo, a ni prišel niti v terno. Dobil jo je J. Weigl. Tudi za službo dirigenta na »Kärnthnertheatru« (sedanja opera), ki je bila l. 1826. izpraznjena, se je zaman potezal; kakor pravi Hüttenbrenner, so gledališke spletke tedaj preprečile njegovo imenovanje.

¹⁾ Tu se Niggli in Friedländer ne soglašata.

Da bi pa bil kdaj prosil za službo stolnega organista v Ljubljani, kakor je trdila beležka v »Slov. Narodu«, ni res. *Fr. Göstl.*

G. Ivan Zajec, mlad slovenski akademik-kipar, ki je znan v domovini po »prestrašenem satiru« (v dež. muzeju) in po »sv. družini« (v frančiškanski cerkvi ljubljanski), je zdaj dodelal na Dunaju osnutek za ploskvo-rezbo (relief): »Kristovo izpremenjenje na Taboru«. Le-to delo se odlikuje po genijalni koncepciji in mojstrski izvedbi. Kristus med Mojzesom in Elijem v ozračju in trije preplašeni in obleščeni apostoli v njih vznožju so izdelani z največjo skrbljivostjo in naravnostjo; vsa skupina pa tvori krasno celoto. — To delo je načrtano za pročelje prenovljeni cerkvi sv. Jakoba v Ljubljani ter bode, izvedeno v nadnaravni velikosti, gotovo imeniten umetniški kras našemu mestu. Čestitamo našemu rojaku na tem lepem uspehu, ker smo uverjeni, da izvršitev takisto izborna uspeje kakor osnova, ter da si z njo proslavi svoje ime. *F. G—l.*

»**Glasbene Matice**« koncerti in glasbeni večeri. V svojem ciklu šestih simfoniskih pesmi »Moja domovina« (Vyšehrad, Vltava, Šárka, Z českých luhův a hájův, Tábor in Blaník) se je opojil veliki češki skladatelj Bedřich Smetana z onim čarom, kateri žari iz legendarne zgodovine češkega naroda, in je podaril svojim rojakom uglasben epos, ki je poln mogočnosti, velikosti in sijaja. Ta ciklus je dandanes že tudi v tujini znan, in posamezne točke njegove so stalne v muzikalnih vzporedih po vsem kulturnem svetu. — Četrty del tega eposa »iz čeških logov in gajev«, navdušena himna o češki deželi, se je proizvajala v drugem rednem koncertu »Glasbene Matice« dne 11. sušca pod spretnim vodstvom koncertnega vodje gosp. Josipa Čerina z zanosom in z burno živahnostjo. Družila pa se je ta točka sovredno z Antona Dvořáka »Hymnom« op. 30. Le-to skladbo za veliki orkester in mešani zbor smo slišali že v prvem letošnjem koncertu. Modrujoči, temni, grandiozni Dvořák se nam odkriva v tej kremeniti skladbi, trdni ko granitna skala. Proizvajanje te skladbe po zboru »Glasbene Matice« je šteti med najboljše točke njenega repertoarja; videlo se je, da ni bila samo vestno in marljivo, ampak tudi z ljubeznijo proučena. — Trojice vokalnih mešanih zborov (Bendel: »Molitev«, Fibich: »Krasná si kot cvetica« in Pirnat: »Vzpomladna pesem«) pa ne moremo tako pohvaliti, kakor prejšnje točke. Že izbor sam ni bil srečen, in enolični slog je nekoliko oživila le »Vzpomladna pesem«, ki je elegantno v narodnem duhu zasnovana, a je posebno za višje glasove preveč naporna, nego da bi jo bilo možno podati po intencijah skladateljevih. — Prava bisera, polna poezije in vonja, pa sta bila Johannes Brahmsova ženska troglasna zbor »Fingalov spev« in »Vrtnar« s spremljanjem harpe in dveh rogov. Opojna melanholija in nežna čuvstvenost dihata iz teh zborov in vabita poslušalca v mamljive sanje liki antiknim gobelinom. Izvajanje je bilo fino in vzorno. — V koncertu za gosli s spremljevanjem orkestra nemškega romantika Feliksa Mendelssohna smo spoznali mladega mojstra na goslih, učitelja »Glasbene Matice« gospoda Josipa Vedrala. Zvonko čisto, popolnoma sigurno njegovo igro diči naravna prisrčnost in neprisiljen občutek, združen s plemenito mladeniško živahnostjo.

Vrhu treh rednih velikih koncertov, katere priredi v vsaki sezoni, je privzela »Glasbena Matica« v svoj delokrog letos tudi še tri glasbene